

Пам'ятка для медичних фахівців щодо несприятливих подій після імунізації: диференційна діагностика, надання допомоги та сповіщення

Загальна інформація

Несприятливі події після імунізації (НППІ) — це будь-які несприятливі з медичної точки зору події, що спостерігаються після імунізації, але при цьому необов'язково мають причинно-наслідковий зв'язок з використанням вакцин. Це може бути будь-яка несприятлива або ненавмисна ознака, відхилення у результатах лабораторних досліджень, симптоми захворювання або саме захворювання.

Важливо відмітити:

- Медичні фахівці, що проводять щеплення або виявили НППІ зобов'язані сповістити про них** (не пізніше 48 годин з моменту виявлення шляхом подання повідомлення до Автоматизованої Інформаційної Системи з Фармакогляду — <https://aisf.dec.gov.ua/>). У разі наявності питань щодо надання повідомлення про НППІ Ви можете зв'язатися за наступним телефоном: +380 (44) 202 17 00 (внутрішній 7200; або 7000; або 7401).
- Медичні фахівці, що виявили та сповістили про НППІ не проводять розслідування даних випадків та не встановлюють причинно-наслідкові зв'язки.** Це є відповідальністю груп оперативного реагування відповідних структурних підрозділів з питань охорони здоров'я.

У контексті імунізації дітей, важливо відмітити такі НППІ як гострі реакції на стрес, пов'язані з процесом вакцинації. Реакції на стрес є складним процесом, що передбачає комбінацію фізіологічних факторів, психологічної зрілості, а також соціального контексту. Хоча реакції на стрес можуть проявлятися як суто «фізичними», так і «психологічними» симптомами, вони взаємопов'язані. Наприклад: симптоми, які ми вважаємо «психологічними» (наприклад, депресія), часто супроводжуються фізичними симптомами або ознаками (зміни апетиту, порушення сну та втрата ваги). Подібним чином психологічні фактори (наприклад, тривога) можуть впливати на фізіологію (прискорене серцебиття, підвищення артеріального тиску). Такі реакції частіше виникають у певному соціальному середовищі: серед однолітків або професійних груп.

Важливо диференціювати подібні реакції з анафілаксією.

Диференційна діагностика анафілаксії та гострої реакції на стрес

	АНАФІЛАКСІЯ	ГОСТРА РЕАКЦІЯ НА СТРЕС	
		ЗАГАЛЬНА	ВАЗОВАГАЛЬНА РЕАКЦІЯ ІЗ СИНКОПЕ
Початок прояву симптомів	Зазвичай протягом 5 хвилин після імунізації, але може бути з моменту введення і в межах наступних 60 хв	Раптово, виникає перед, під час або незабаром після (< 5 хв) імунізації	Раптово, виникає перед, під час або незабаром після (< 5 хв) імунізації. Може розвинути і після періоду 5 хвилин, якщо пацієнт раптово встає
Системні реакції			
Шкіра	Уртикарний висип (кропив'янка) або генералізована еритема, місцевий або генералізований ангіоневротичний набряк, генералізований свербіж з висипом або без нього, генералізоване відчуття поколювання, кропив'янка в місці ін'єкції, почервоніння та свербіж очей	Блідість, холодний липкий піт	Блідість, холодний липкий піт
Дихальна система	Безперервний кашель, гучне дихання та звуження дихальних шляхів: свистяче дихання, стридор. При дуже важкому перебігу — зупинка дихання	Гіпервентиляція (швидке, глибоке дихання)	Нормальне або глибоке дихання
Серцево-судинна система	↑ частота серцевих скорочень, ↓ артеріальний тиск, зупинка кровообігу	↑ частота серцевих скорочень, нормальний або ↑ систолічний артеріальний тиск	↓ частота серцевих скорочень з тимчасовим або без тимчасового ↓ артеріального тиску
Шлунково-кишковий тракт	Нудота, блювання, спазми в животі	Нудота	Нудота, блювання
Неврологічні та інші симптоми	Неспокій, занепокоєння, збудження, втрата свідомості, слабка реакція у горизонтальному положенні лежачи на спині	Наляканість, запаморочення, головокружіння, оніміння, слабкість, поколювання навколо губ, спазми в руках, ногах	Короткочасна втрата свідомості, хороша реакція в положенні лежачи на спині, можуть з'явитися тоніко-клонічні судоми

Надання невідкладної допомоги (згідно з рекомендаціями ВООЗ та Наказом МОЗ від 02.02.2021 №165 та Наказом МОЗ від 30.12.2015 №916)

Пацієнт з симптомами анафілактичної реакції чи анафілактичного шоку вважається таким, що знаходиться в потенційно загрозливому для життя стані. У разі наявності будь-яких сумнівів щодо причини стану загрози життю безпосередньо після вакцинації, слід припустити анафілаксію і терміново розпочати лікування, водночас, планувати транспортування до інших закладів охорони здоров'я та надання спеціалізованої допомоги.

При симптомах анафілактичної реакції та анафілактичного шоку зробіть наступне:

- негайно припиніть введення вакцини.
- Якщо у пацієнта утруднене дихання, переведіть його у напівлежаче положення на спині або сидяче, із зігнутими колінами / піднятими ногами.
- Якщо пацієнт без свідомості, надайте пацієнту стабільне безпечне положення.
- Оцініть прохідність дихальних шляхів, частоту дихання та кровообігу. При відсутності ознак життя розпочніть серцево-легеневу реанімацію.
- Здійсніть діагностику анафілаксії, оцінивши симптоми та ознаки, що відносяться до: шкіри, дихальної системи, серцево-судинної системи, травної системи, нервової системи.
- У разі підозри на анафілаксію – застосуйте адреналін (епінефрин) внутрішньом'язово, з урахуванням віку постраждалого.

Вік	Дозування (мл)**
<u>0–6 місяців*</u>	<u>0,10–0,15 мл</u>
<u>до 6 років</u>	0,15 мл
6–12 років	0,30 мл
від 12 років і старше	0,50 мл
Дорослі	0,50 мл

*Дозування для дітей засновано на співвідношенні 0,01 мл/кг на дозу, але не більше 0,5 мл відповідно до Наказу МОЗ №916 від 30.12.2015.

**Епінефрин (розчин для ін'єкцій 1 мг/мл або 1,8 мг/мл або 1,82 мг/мл). Альтернативно можна використовувати Епіпен® або Епіпен Юніор® згідно з інструкцією.

- Оцініть відповідь на терапію і в разі безперервних респіраторних та/або серцево-судинних ознак і симптомів **введіть повторну дозу адреналіну (епінефрину) внутрішньом'язово кожні 5–10 хвилин до стабілізації стану та, при наявності, дайте кисень високим потоком.**
- Запишіть показники – частота пульсу, частота дихання й артеріальний тиск пацієнта, а також час і точну дозу введеного препарату та передайте дані при госпіталізації.

УВАГА! Перед/на початку та одразу після надання першої медичної допомоги необхідно зателефонувати:

До служби екстреної медичної допомоги за номером: 103 або 112